

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.10.2008, sp. zn. 8 Tdo 1067/2008, ECLI:CZ:NS:2008:8.TDO.1067.2008.1

Číslo: 44/2009

Právní věta: Rozhoduje-li soud pro mládež podle § 93 odst. 1 z. s. m. o návrhu státního zástupce na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let za situace, kdy od spáchání činu jinak trestného, pro nějž se toto řízení vede, uplynula natolik dlouhá doba, že toto dítě již přesáhlo hranici patnácti let a přitom se blíží zletilosti a jsou proti němu již jako proti mladistvému vedena další řízení podle hlavy II. z. s. m., lze podle § 93 odst. 7 z. s. m. upustit od uložení opatření, i když to zákon přímo nestanoví. Takový postup je možný se zřetelem na účel vymezený ustanovením § 1 odst. 2 z. s. m. a vyplývá i ze smyslu opatření podle § 93 odst. 5 z. s. m. Projednání činu dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 93 odst. 7 z. s. m. lze i z teleologického výkladu chápat v širším smyslu jako projednání činu dítěte před soudem pro mládež nejen v konkrétní věci, ale i se zřetelem na další činy tohoto dítěte projednávané soudem pro mládež v jiných věcech.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.10.2008

Spisová značka: 8 Tdo 1067/2008

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dítě mladší patnácti let, Řízení proti mladistvému

Předpisy: § 1 odst. 2 z. s. m.
§ 93 odst. 7 z. s. m.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud jako soud pro mládež v právní věci dítěte mladšího patnácti let P. B., zastoupeného opatrovnící JUDr. M. Z., advokátkou se sídlem v B., vedené u Okresního soudu v Hodoníně, soudu pro mládež, pod sp. zn. 3 Rod 13/2006, odmítl dovolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Hodoníně proti rozsudku Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. 4 Rodo 16/2006, a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Okresnímu soudu v Hodoníně, soudu pro mládež (dále jen „okresní soud“), v právní věci dítěte

mladšího patnácti let P. B. (dále jen „nezletilý“), došel dne 5. 6. 2006 návrh Okresního státního zastupitelství v Hodoníně pod sp. zn. 3 Rod 13/2006 na uložení opatření podle § 90 odst. 1 z. s. m., a to zařazení do terapeutického programu ve středisku výchovné péče podle § 93 odst. 1 písm. b) z. s. m.

Podle obsahu tohoto návrhu policejní orgán Policie České republiky, Okresní ředitelství, Služba kriminální policie a vyšetřování Hodonín, vydal dne 6. 2. 2006 pod ČTS:ORHO-2068/KPV-TČ-2005 usnesení, kterým podle § 159a odst. 2 tr. ř. a z důvodu podle § 11 odst. 1 písm. d) tr. ř. odložil trestní stíhání nezletilého P. B. pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť je nepřipustné pro nedostatek věku nezletilého. Toto usnesení nabylo právní moci dne 18. 2. 2006. Podle tam popsanych zjištění se nezletilý činu jinak trestného dopustil tím, že dne 4. 11. 2005 kolem 18.30 hodin v B. po předchozí vzájemné domluvě se svým nezletilým bratrem Š. B. a nezletilým L. P. vnikli do chodby objektu na ulici K. uživatele R. M., a to tak, že nezletilý P. B. vytrhl uzavřené uzamčené vstupní dveře vedoucí do chodby tohoto objektu, odkud následně odcizil malý motocykl domácí výroby, červené barvy, bez výrobního čísla a registračního čísla, 1 ks 5 l plastového kanystru černé barvy s obsahem 5 l benzínu NATURAL 95, kdy po celou tuto dobu jej na předem určených místech po obou stranách objektu zajišťovali nezletilý Š. B. a nezletilý L. P. a měli jej dohodnutým způsobem varovat, kdyby se někde poblíž objektu vyskytla jiná osoba, kdy odcizený nepojízdný motocykl pak společně odtáhli na ulici J. W. v B., který zde zanechali, jelikož se jim ho nepodařilo nastartovat, čímž nezletilý P. B. společně s dalšími shora jmenovanými nezletilými způsobili R. M. škodu odcizením ve výši nejméně 3200 Kč.

Okresní soud poté, co spojil tuto věc s věcí návrhu na uložení opatření téhož státního zastupitelství ve věci nezletilého Š. B., pod sp. zn. 3 Rod 14/2006, ke společnému projednání, o obou těchto nezletilých rozhodl rozsudkem ze dne 2. 10. 2006, sp. zn. 3 Rod 13/2006, tak, že podle § 93 odst. 1 písm. b) z. s. m. nezletilému P. B. uložil opatření zařazení do terapeutického programu. Rozhodl též o uložení opatření dohledu probačního úředníka nezletilému Š. B. a o nákladech řízení.

Citovaný rozsudek soudu prvního stupně napadl nezletilý P. B. prostřednictvím svého opatrovníka odvoláním, z jehož podnětu Krajský soud v Brně, soud pro mládež (dále jen „krajský soud“), rozsudkem ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. 4 Rodo 16/2006, rozhodl tak, že napadený rozsudek ve výroku týkajícím se nezletilého P. B. zrušil. Podle § 93 odst. 7 z. s. m. upustil od uložení opatření a rozhodl též o nákladech řízení.

V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud rozvedl, že soud prvního stupně se dopustil pochybení, když opatření zařazení do terapeutického programu neukládal zcela v souladu se zák. č. 218/2003 Sb. Zařazení do terapeutického či jiného programu je možné jen ve středisku výchovné péče. Další podmínkou je, že takové středisko musí být zřízeno v obvodu pobytu nezletilého. Pokud zřízeno není, jak bylo v odvolacím řízení zjištěno, není možné jej uložit, neboť by bylo nevykonatelné. Za pochybení považoval, že soud prvního stupně nezjistil zájem nezletilého o tento typ programu. I když zákon jako podmínku stanovisko nezletilého nestanoví, tak v případě nesouhlasu nezletilého, je prakticky zbytečné takovéto opatření ukládat, neboť nelze očekávat, že splní svůj účel. Soud prvního stupně z těchto důvodů podle odvolacího soudu neměl uvedené opatření ukládat. Vzhledem k tomu, že dohled probačního úředníka byl již nezletilému uložen, odvolací soud došel k závěru, že ani toto opatření nebylo možné uložit. Ve vztahu k ochranné výchově shledal, že povaha daného činu jinak trestného není natolik závažná, aby její uložení bylo opodstatněné. Tím spíše, že bylo zjištěno, že v současné době s nezletilým nejsou výrazné výchovné problémy, a jeho chování se zlepšilo. Protože zák. č. 218/2003 Sb. neobsahuje další opatření, kterými bylo možné na nezletilého působit, nemohl postupovat jinak, než podle § 93 odst. 7 z. s. m. upustit od uložení opatření, byť nebyly pro tento postup podmínky zcela splněny.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v

Hodoníně včas dovolání. Přípustnost dovolání vyvodila z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a opřela ho o důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

V dovolání dovolatelka uvedla, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí nevyplývá, že by odvolací soud doplnil důkazní materiál, o který by opřel své rozhodnutí. Soud druhého stupně se vůbec nezabýval skutečností, že nezletilý P. B. byl již v jiné věci projednáván pro činy jinak trestné, a to krádež podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. a neoprávněné užívání cizí věci podle § 249 odst. 1 tr. zák., Okresním soudem v Hodoníně pod sp. zn. 3 Rod 45/2004 a bylo mu uloženo opatření podle § 93 odst. 1 písm. a) z. s. m. Již tehdy vydal Městský úřad v K., odbor sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení sociálně-právní ochrany dětí dne 23. 11. 2004 pod sp. zn. Om 89/804 zprávu ohledně nezletilého P. B., kde hodnotil jeho chování v základní škole jako nežádoucí a agresivní. Toto chování vyústilo v měsíční pobyt ve Středisku výchovné péče D. ve Z., po jehož ukončení došlo k určitému zlepšení. Umístění v tomto středisku však mělo pouze krátkodobý význam, neboť z další zprávy Městského úřadu K., orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pod čj. Om 89/804 ze dne 19. 12. 2005 plyne, že došlo opět ke zhoršení chování a nezletilý nastoupil v prosinci roku 2005 diagnostický pobyt v Psychiatrickém centru v K. Soudu druhého stupně dále vytkla, že se při svém rozhodování již nařízeným dohledem probačního úředníka vůbec nezabýval a nezjišťoval, jakým způsobem probační dohled fungoval a jaké stanovisko Probační a mediační služba středisko H. k chování nezletilého zaujala. Krajský soud si ani nevyžádal zprávu Městského úřadu, odboru sociálních věcí a zdravotnictví Z., oddělení sociálně-právní ochrany dětí a spokojil se pouze s prohlášením, které učinil opatrovník za nezletilého P. B. při odvolání do rozsudku Okresního soudu v Hodoníně, kde konstatoval, že po výchovné stránce s nezletilým nejsou žádné problémy. Podle dovolatelky si však soud druhého stupně měl vyžádat stanovisko základní školy, případně se obrátit na Obecní úřad J., kam se nezletilý přestěhoval, aby mohl posoudit chování nezletilého v novém bydlišti. Za zcela účelové označila tvrzení, že zařazení do terapeutického programu by pro nezletilého znamenalo odluku od rodiny, neboť nezletilý byl již ve Středisku výchovné péče ve Z. umístěn, a tento pobyt na něj měl pozitivní vliv. Podle státní zástupkyně si soud druhého stupně neobstaral dostatek podkladů pro úvahu, jaké vhodné opatření nezletilému uložit. Z odůvodnění rozsudku soudu druhého stupně nelze dovodit, zda bylo řízení doplněno dalšími důkazy, a proto stav dokazování zůstal na úrovni soudu prvního stupně. Za této situace soud druhého stupně neměl měnit uvedený rozsudek nalézacího soudu, a pokud tak učinil, porušil právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

Státní zástupkyně vyslovila nesouhlas i s názorem soudu druhého stupně, že středisko výchovné péče musí být zřízeno v obvodu pobytu nezletilého. Poukázala na ustanovení § 16 a § 17 zák. č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní a ochranné výchovy a na vyhlášku č. 758/2005 Sb., o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče, kdy tyto předpisy neupravují územní obvody působnosti středisek výchovné péče, ani územní organizace těchto středisek, a proto není rozhodné, zda má nezletilý v obvodu střediska své bydliště. Uložení tohoto opatření též není podmíněno souhlasem nezletilého. I když byl nezletilý P. B. již jedenkrát Okresním soudem pro mládež v Hodoníně projednáván a byl mu uložen dohled probačního úředníka, tento postup neměl zřejmě na jeho chování vliv, a proto bylo nutno použít důraznějšího opatření, a to zařazení do terapeutického programu ve středisku výchovné péče. Pochybení soudu druhého stupně shledala také v tom, že soud neprovedl vyhodnocení jednání nezletilého z hlediska nebezpečnosti činu jinak trestného pro společnost a že se dostatečně nezabýval příčinami, proč se nezletilý dopouští činů jinak trestných a zda je náležitě zaručena výchova nezletilého.

Na základě uvedených námitek dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud jako soud pro mládež (dále jen „Nejvyšší soud“) napadený rozsudek zrušil a podle § 243b odst. 3 o. s. ř. tomuto soudu věc vrátil

zpět k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Nejvyšší soud považuje za vhodné nejprve pro úplnost poznamenat, že ve věcech dětí mladších patnácti let v řízení o dovolání postupuje soud pro mládež podle předpisů upravujících občanské soudní řízení (§ 96 z. s. m.).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř., § 96 z. s. m.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení), v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 3 o. s. ř.), se zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti rozsudku a usnesení ve věci samé je upraveno v ustanovení § 237 o. s. ř. Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], a jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Rozhodnutím, proti němuž dovolání v dané věci směřuje, je rozsudek odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně změněno, a dovolání je tedy přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Nejvyšší soud proto dále zkoumal, zda jsou námitky dovolatelky důvodné.

Nejvyšší soud považuje nejprve za nutné zdůraznit a soudu prvního stupně vytknout, že věc mu byla soudem prvního stupně předložena s velkým časovým odstupem, neboť rozsudek soudu druhého stupně nabyl právní moci dne 12. 3. 2007, dovolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Hodoníně bylo soudu prvního stupně doručeno dne 12. 4. 2007, přičemž dovolacímu soudu bylo dovolání předloženo až dne 13. 8. 2008. Tento šestnácti měsíční odstup od podání dovolání do předložení věci dovolacímu soudu je zcela v rozporu se základními principy vymezujícími účel a smysl řízení ve věcech dětí mladších patnácti let, jak jsou tyto principy obecně formulovány v ustanovení § 1 odst. 2 a § 3 odst. 2, 3, 4 z. s. m. Tato skutečnost spolu s evidentním i neúměrně dlouhým odstupem od doby spáchání činu jinak trestného, pro něž se toto řízení vede (dne 4. 11. 2005), se významným způsobem podílejí na výsledku celého dovolacího řízení, protože doba tří let, kterou dělí rozhodování Nejvyššího soudu od spáchání činu, znemožňuje účinně a účelně využít prostředky a možnosti efektivního působení a ovlivnění chování nezletilého, jak z účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže vyplývá.

Z obsahu připojeného spisu Nejvyšší soud zjistil, že oba soudy před tím, než ve věci rozhodly, poměry nezletilého řádně nezjišťovaly a spokojily se toliko se zprávou Městského úřadu v K., odboru sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení sociálně-právní ochrany dětí ze dne 19. 12. 2005. V ní jsou mapovány rodinné podmínky, v nichž se nezletilý P. B. k datu vydání této zprávy nacházel, a je zde sděleno, že se do evidence tohoto oddělení dostal na základě nevhodného chování s poukazem na to, že mu bylo Okresním soudem v Hodoníně rozsudkem ze dne 25. 4. 2005 uloženo opatření dohled probačního úředníka. Odvolací soud pro jiné závěry, než které učinil soud prvního stupně, vycházel jen ze sdělení pracovnice oddělení sociálně-právní ochrany dětí Městského úřadu v K. přítomné u jednání, která uvedla, že rodiče nezletilého se přestěhovali do jejich okresu. Chlapce znají jen krátkou dobu, v uvedené době s ním žádné problémy nebyly. Do školy nenastoupil, je hlášen na

úřadu práce. Na jejich okrese není středisko výchovné péče, proto by terapeutický program mohl vykonávat jedině v B. Nezletilý však není motivován a odmítá se mu podrobit. Je silně vázán na rodinu, která je však bez finančních prostředků.

Nejvyšší soud rozhodující o dovolání státní zástupkyně, se ztotožnil s její výhradou, že jen na základě uvedené zprávy jako jediného podkladu o poměrech nezletilého, a navíc i s přihlédnutím k odstupu času, který uplynul od doby, kdy byla tato zpráva vydána, nebylo možné rozhodnout spolehlivě o předmětném návrhu státního zástupce, protože poměry nezletilého nebyly náležitě objasněny.

Aby Nejvyšší soud v rámci projednávání dovolání alespoň částečně odstranil tento nedostatek a měl více podkladů pro zkoumání poměrů nezletilého a mohl s ohledem na další vytýkané nedostatky důvodnost podaného dovolání řádně posoudit, sám dokazování v nezbytném rozsahu doplnil. Z obsahu spisu Okresního soudu v Hodoníně, sp. zn. Rod 45/2004, který si vyžádal, a z rozsudku ze dne 25. 4. 2005, který nabyl právní moci dne 17. 6. 2005 zjistil, že nezletilému P. B. byl za čin jinak trestný, spáchaný dne 23. 8. 2004, uložen podle § 93 odst. 1 písm. a) z. s. m. dohled probačního úředníka. O jeho průběhu jsou v obsahu spisu založeny dvě zprávy. První došla okresnímu soudu dne 8. 12. 2006, neobsahuje žádné konkrétní informace o poměrech a chování nezletilého. Druhou zprávu obdržel okresní soud dne 18. 4. 2007, a uvádí se v ní, že nezletilému, s nímž byl navázán kontakt, prospělo, že se rodina přestěhovala do J., neboť se nezletilý přestal stýkat s nevhodnými kamarády. Nezletilý povinnou školní docházku ukončil v 7. třídě, a nadále se odmítal dále vzdělávat. Byl zaevidován na úřadu práce a bylo poukázáno na to, že nezletilý si je vědom spáchání kriminálních činů a je odhodlán se již k dalším nepropůjčit s tím, že se odvolával na své nevhodné kamarády.

Z obsahu další zprávy o plnění tohoto probačního dohledu, který si vyžádal Nejvyšší soud od Probační a mediační služby, středisko Z., došlé dne 11. 9. 2008, se podává, že v mezidobí od září 2006 do ledna 2008 proběhlo mnoho konzultací, jejichž účel, dosáhnout stabilizované situace, se nepodařilo naplnit. I když se nezletilý ke své další kriminální činnosti doznával, většího úspěchu nebylo dosaženo. V únoru 2008 nezletilý požádal o umístění do Diagnostického ústavu pro mládež v B. Kromě toho bylo poukázáno na to, že nezletilý byl odsouzen Okresním soudem ve Znojmě k trestnímu opatření v délce pěti měsíců, s podmíněným odkladem, které zatím nenabýlo právní moci a je proti němu vedeno další trestní řízení, kde byla Okresnímu soudu ve Znojmě podána obžaloba pro spáchání provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zák., porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a neoprávněného držení platební karty podle § 249b tr. zák., jichž se dopustil ve dnech 27. 7. 2007, 8. 10. 2007, 21. 10. 2007 a 25. 3. 2008. Na základě těchto skutečností byl podán podnět na zrušení dohledu pro jeho neúčelnost.

Ze zprávy Městského úřadu Z., oddělení sociálně-právní ochrany dětí, která došla Nejvyššímu soudu dne 9. 9. 2008, dovolací soud kromě těchto skutečností dále zjistil, že rodina po přestěhování ze Slovenska v roce 2002 bydlela v B., kde nezletilý navštěvoval základní školu. Zde byly zjištěny vážné připomínky k jeho chování (agresivita, nerespektování autority, drobné krádeže, odmítání plnění úkolů). Podstoupil proto měsíční pobyt ve Středisku výchovné péče ve Z. a poté navštěvoval pedagogicko-psychologickou poradnu v H. a začal docházet do dětské psychiatrické ambulance. V roce 2005 byl v měsíční hospitalizaci v psychoterapeutickém centru pro děti v K. Rodina se v červenci 2006 přestěhovala do J. V srpnu 2007 byl odsouzen Okresním soudem ve Znojmě ve věci sp. zn. 3 Tm 22/2007 pro provinění vydírání, za které mu bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody, jež bylo podmíněně odloženo, které prozatím nenabýlo právní moci. Dne 19. 2. 2008 byl nezletilý umístěn na základě předběžného opatření vydaného Okresním soudem ve Znojmě do Diagnostického ústavu pro mládež v B., z jehož zprávy vyplynulo, že se nezletilý rychle adaptoval na podmínky ústavu, postupem času však začalo docházet k častějším konfliktům s ostatními chlapci. Rodina se v

dubnu 2008 přestěhovala do B. a nezletilý byl vrácen zpět do rodiny na dlouhodobou dovolenku. Jmenovanému nebyla nařízena ústavní výchova a řízení o výchovném opatření bylo zastaveno. V současné době nepracuje.

Na základě takto získaných informací je patrné, že s nezletilým byly po celou dobu výchovné problémy a je též zřejmé, že použitá opatření ke zlepšení jeho chování nevedla. Nejvyšší soud proto považuje za nutné zdůraznit, že se nelze ztotožnit se závěrem soudu druhého stupně, že s nezletilým nebyly výchovné problémy a že plnil podmínky probačního dohledu nařízeného ve věci Okresního soudu v Hodoníně, sp. zn. Rod 45/2004, ve vztahu k němuž bylo upuštěno od uložení opatření podle § 93 odst. 7 z. s. m.

Jak z uvedených zpráv vyplývá, nezletilý se již od dob základní školní docházky od roku 2002 projevoval jako konfliktní a problematický, u nějž již v této době začaly první drobné krádeže. Je též zřejmé, že probační dohled, který byl vykonáván v době od července 2006, neplnil svůj účel a je navrženo jeho zrušení právě pro neúčelnost, když proti nezletilému jsou v současné době vedena již dvě trestní řízení, zejména ve druhém shora uvedeném případě ve věci Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 3 Tm 22/2007 pro závažnou a vícečetnou trestnou činnost.

Právě s ohledem na tyto skutečnosti bylo nezbytné, aby v době, kdy ve věci rozhodovaly soudy prvního a druhého stupně, byla po náležitém objasnění všech rozhodných skutečností (což se však bohužel nestalo) pro dosažení účelu předpokládaného v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., na základě zmapování příčin jeho delikventního jednání, zvoleno takové vhodné opatření, jímž by bylo na nezletilého působeno ve snaze tyto příčiny odstranit. Lze proto připustit, že pokud soud prvního stupně nezletilému podle § 93 odst. 1 písm. b) z. s. m. uložil opatření zařazení do terapeutického programu, bylo v době rozhodování tohoto soudu právě tím opatřením, které mohlo uvedená kritéria změnit. Jestliže následně odvolací soud uvedené rozhodnutí a v něm uložené opatření zrušil a vydal nyní napadený rozsudek podložený nepřesvědčivými a nepřesnými úvahami, bez toho, aniž by si opatřil potřebné důkazy, nepostupoval správně.

Nejvyšší soud, který s velkým časovým odstupem o opodstatněně podaném dovolání státní zástupkyně rozhoduje, již nemůže účinně zjištěné vady odstranit zrušením napadeného rozhodnutím a nově uloženým opatřením, neboť tímto postupem by dříve zjištěný vadný stav již v současné době nenapravil, ale rozporuplnost uložení takového opatření se zřetelem na jeho účelnost a smysluplnost ve zcela změněných poměrech nezletilého P. B. jen prohloubil. Nelze totiž přehlédnout, že nezletilý P. B. již v současné době není dítětem mladším patnácti let, neboť dne 25. 2. 2006 dovršil patnácti let a stal se trestně odpovědným. Dne 25. 2. 2009 dosáhne zletilosti, a tedy pak již u něj nebude možné aplikovat opatření ukládaná podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Navíc je nutné přihlížet i k tomu, že proti němu jsou vedena další trestní stíhání.

Nejvyšší soud, který za takto uvedených podmínek posuzoval napadené rozhodnutí, byl všemi uvedenými okolnostmi limitován a byl nucen všechny rozhodné okolnosti posuzovat z hlediska se zřetelem na účelnost, vhodnost a efektivnost ukládaného opatření.

Pro takový závěr vycházel především z účelu zákona, jak je vyjádřen v ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., podle něhož se projednáním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem; řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páčání protiprávních činů.

Jak je patrné, zákon o soudnictví ve věcech mládeže klade při volbě a výběru vhodného opatření, které má být dítěti uloženo, důraz na to, aby toto opatření „účinně přispělo k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdrželo a našlo si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji“. Záleží proto na tom, aby ukládané opatření mělo pozitivní účinek a aby vedlo k zákonem předpokládané nápravě (polepšení) dítěte mladšího patnácti let. Je proto nutné při výběru mezi jednotlivými opatřeními zvažovat předpokládaný dopad na možné kladné ovlivnění nezletilého při užití každého z nich, ale současně je nutné si klást i otázku, zda kterýkoliv z těchto opatření bude vůbec, s ohledem na použití již jiných opatření či prostředků tohoto zákona, eventuálně trestního zákona, účinné.

V této souvislosti je proto vhodné zmínit, že podle § 93 odst. 1 z. s. m. soud pro mládež může dítěti mladšímu patnácti let, dopustí-li se činu jinak trestného, uložit a) dohled probačního úředníka, b) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, c) ochrannou výchovu.

Při ukládání opatření podle § 93 odst. 1 písm. a), b) z. s. m. soud pro mládež dbá na výchovné působení na dítě a sleduje i preventivní účinek opatření, jak mu ukládá ustanovení § 93 odst. 5 z. s. m. Z obsahu tohoto ustanovení vyplývá základní smysl ukládání opatření, jímž je bezprostřední reakce na čin jinak trestný, který spáchalo dítě mladší patnácti let, tak, aby byl co nejefektivněji naplněn účel zákona č. 218/2003 Sb., neboť ukládání opatření vedle určité sankční povahy musí zejména plnit výchovnou funkci a pozitivně působit na toto dítě tak, aby byl jeho prostřednictvím vytvořen prostor pro sociální duševní rozvoj pokud možno směru jeho zdárného vývoje a byly tak současně eliminovány příčiny, které na dítě negativně v souvislosti s jím spáchaným činem jinak trestným působily. Je tedy zřejmé, že cílem je vytvoření dobré perspektivy pro jeho další vývoj.

Na toto ustanovení navazuje i postup soudu pro mládež na základě ustanovení § 93 odst. 7 z. s. m., podle něhož soud pro mládež může upustit od uložení opatření, postačuje-li k dosažení účelu tohoto zákona podle § 1 odst. 2 projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež.

Zákonnými předpoklady pro upuštění od uložení opatření podle tohoto ustanovení je prokázání toho, že byl dítětem mladším patnácti let spáchán čin jinak trestný a dosažení účelu zákona bylo dosaženo již projednáním činu státním zástupcem nebo soudem pro mládež. K tomu je vhodné uvést, že Nejvyšší soud již svým usnesením ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. [8 Tdo 516/2008](#), vyslovil, že ustanovení § 93 odst. 7 z. s. m. má své uplatnění nejen tehdy, postačuje-li k dosažení účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže (§ 1 odst. 2 cit. zák.) projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež, aniž by bylo na místě ukládat opatření podle § 93 odst. 1 tohoto zákona, ale i tehdy, bylo-li dítěti již uloženo některé z opatření podle § 93 odst. 1 z. s. m. a jeho uložení za současného projednání posuzovaného činu jinak trestného státním zástupcem nebo před soudem pro mládež je s to rovněž naplnit deklarovaný účel zákona.

Nejvyšší soud, i přesto, že v řízení, které předcházelo vydání nyní napadeného rozhodnutí, došlo v intencích argumentů uvedených v podaném dovolání k pochybení, dospěl k závěru, že je-li možnost upuštění od uložení opatření podle § 93 odst. 7 z. s. m. vázána na splnění účelu, jak je shora vyjádřen, lze jej výjimečně aplikovat i na případy obdobné tomu, jaký nastal v této projednávané věci. Půjde o případy rozhodování s velkým časovým odstupem od spáchání činu jinak trestného a krátkou dobu, v níž nezletilý nabude zletilosti, nebo když jsou proti němu vedena trestní řízení o později projednávaném činu jinak trestném apod. Účel zákona vyjádřený v ustanovení § 1 odst. 2 cit. zák. je totiž nutno vykládat v širších souvislostech, a to jak s přihlédnutím k pravidlům vyjádřeným v ustanovení § 93 odst. 5 z. s. m., tak i komplexně z hlediska významu a účelu řízení podle hlavy II. a III. cit. zákona. Pro takový závěr svědčí dikce ustanovení § 1 odst. 2 z. s. m., vyjadřující, že „projednáním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství“, podle níž není jeho účel dělen na řízení ve věcech dětí mladších patnácti let a na řízení mladistvých, ale jeho

smyslem je vykládat obě tyto části společně, ve vzájemné provázanosti jeho dopadů na konkrétní dítě.

Projednání činu dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 93 odst. 7 z. s. m. lze z teleologického výkladu chápat v širším smyslu jako projednání činu dítěte před soudem pro mládež nejen v konkrétní věci, ale i se zřetelem na další činy tohoto dítěte projednávané soudem pro mládež v jiných věcech, jako tomu bylo např. v této věci, kdy proti původně dítěti mladšímu patnácti let, které dospělo do kategorie mladistvého a blíží se dospělosti, jsou vedena nová trestní řízení.

Na podkladě těchto názorů a úvah Nejvyšší soud dospěl k závěru, že když v daném případě ke spáchání činu jinak trestného došlo již v roce 2005, přičemž řízení v této věci bylo pravomocně skončeno dnem 12. 3. 2007, kdy rozsudek soudu druhého stupně nabyt právní moci s tím, že žádné opatření nezletilému nebylo uloženo, poté, co státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Hodoníně dne 12. 4. 2007 podala proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, o něm Nejvyšší soud rozhoduje s více než ročním zpožděním. V této době se však poměry tohoto dítěte změnily, neboť je mu nyní více jak sedmnáct let, jsou proti němu vedena další trestní řízení. Za těchto okolností pro změnu rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo upuštěno od uložení opatření podle § 93 odst. 7 z. s. m. již není, s ohledem na shora uvedený právní názor, důvod a je bezvýznamné toto rozhodnutí zrušit.

Kromě okolností shora rozvedených, o něž dovolací soud tento svůj závěr opřel, lze navíc zmínit i nepříliš vysokou závažnost činu jinak trestného, pro něž se v této věci řízení o uložení opatření vede, oproti trestním věcem později projednávaným, kde je možno nyní podstatně lépe zhodnotit chování mladistvého (nezletilého) a uložit adekvátní opatření.

V této konkrétní věci je tak vhodné poukázat na to, že uvedený čin jinak trestný, který je zde projednáván, při němž byla odcizena věc – motocykl nevelké hodnoty, v zásadě nedosahující ani škody nikoli nepatrné, avšak naplňující formální znaky trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. s ohledem na provedené vloupání, nebyl příliš závažný. Pokud se daný čin porovná s charakterem provinění, pro něž jsou vedena shora zmíněná trestní řízení, lze nepochybně dojít k závěru, že tato mají výrazně vyšší závažnost a nebezpečnost. Z těchto důvodů lze považovat za dostačující i ve vztahu k nyní projednávanému činu jinak trestnému, pokud bude nezletilý potrestán za tyto závažnější činy, a tudíž není v současné době vhodné ani účelné ukládat opatření podle hlavy III. z. s. m., jak předpokládá ustanovení § 93 odst. 1 cit. zák.

Na základě shora uvedených úvah Nejvyšší soud dovolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Hodoníně proti rozsudku Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, ze dne 28. 11. 2006, sp. zn. 4 Rodo 16/2006, odmítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší soud rozhodl podle § 243b odst. 5 věty první, § 151 odst. 1 věty první o. s. ř. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení [§ 146 odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. O náhradě ve smyslu § 95 odst. 3 z. s. m. nebylo rozhodováno; pro takové rozhodnutí chybí zákonný podklad, poněvadž nebylo uloženo žádné z opatření uvedených v § 93 odst. 1 cit. zák.